

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLÍCKE NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ SOBOTU NA ŠEŠTNÁŠŤ STRANÁCH.

Predplatná cena : Na celý rok --- 4 koruny — hal. Na pol roka --- 2 " — " Na štvrt' roka --- 1 " — " <i>Jednotlivé číslo 8 hal.</i>		Zodpovedný redaktor : Dr. ALEXANDER ERNSZT, páp. komorník. Majiteľ a vydavateľ : JÁN MOLNÁR.	Redakcia a vydavateľstvo : Budapešť, IV. ker., Ferencz-József-rakpart 97. szám. sem sa majú posilať predplatky, taktiež dopisy do novin ohlasy a náhodné reklamácie. Ceny ohlasov dia tarify. Rukopisy sa nazpak nedávajú.
--	--	--	---

Dvesto millionov novej dane.]

Morská bitka v mungovskom dome.

Krutý boj viedla jedine ľudová strana.

Radosťou plesať má srdce každého občana, keď číta o krutom boji, aký minulého týždňa proti mungovským panamistom viedla kresťanská ľudová strana. Tiszová vláda z peňazí ubohých odaných znovu 200 millionov do daru dáva morským plavebným spoločnostiam. Účastiny morských plavebných podnikov v majetku majú bohaté budapeštianske banky. Mungovská pracovná strana teda, židovským millionárom do daru dáva dvesto millionov korún, bez všetkého čo i najmenšieho osohu pre krajinu. Proti tejto novej mungovskej paname minulého týždňa ostrý boj viedli neohrození vyslancovia kresťanskej ľudovej strany. Na osožné veci, ktoré by krajinskému obyvateľstvu a zvlášte malým ľuďom potrebné boly, mungovská vláda nemá peňazí. Vykrmeným židovským millionárom ale, ktorí ohľadom na kassu mungovskej strany, vo veľkej milosti stoja u vlády, zdarma dávajú nepočtetné **milliony**.

Toto ale je nielen hrozné zneužívanie dôvery ľudu, lez aj do neba volajúci hriech. Preto aj proti tejto paname ostro ohrožovala sa celá opozícia. Zo strany 48. neodvislých na túto novú mungovskú panamu v dlhej reči rozhodne posvietil Béla *Földes* a z ústavnej strany Franc *Springer*. Mungovcom ale s ich vládou až vtedy bolo horko, keď im podkúril Štefan **Rakovszky** krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany. On aj celú predlohu o tejto mungovskej pa-

name na frantory rozdriapal. Za Rakovským vládou a celú mungovskú stranu ostrými rečami bičovali Karol **Huszár**, Štefan **Haller**, Georg **Szmrecsányi** a Ján **Bartos**, vyslancovia kresťanskej ľudovej strany. Cez tri-štyri dni v zasadnutiach mungovského snemu nikto ani nerečnil ako títo zmužili zastupitelia ľudu. Obratnosť, neohrozenosť a neunávenú usilovnosť vyslancov kresťanskej ľudovej strany s pochvalou uznávajú i sami naši protivníci.

Preto aj hrdi máme byť na našich ľudáckych zastupiteľov a všetko vynaložiť na to, aby pri budúcich voľbách do krajinského snemu dostalo sa aspoň trikrát toľko, ľudu opravde oddaných vyslancov kresťanskej ľudovej strany.

Veľavýznamné reči, ktoré z príležitosti pojednávania najnovšej mungovskej panamy ľudácki vyslancovia povedali v snemových zasadnutiach, pravda nemožno nám uverejniť v úplej osnove, bo by k tomu aj päť čísiel nestačilo a preto podávame ich v nasledujúcich úrivkoch. Kresťanskí ľudáci! Prečítajte si tieto reči a presvedčíte sa, ak zmužile bojujú za vaše práva a za blaho krajiny vaši neohrození ľudácki vyslancovia. Boj proti najnovšej mungovskej paname z kresťanskej ľudovej strany nasledujúcou ostrou rečou otvoril krajinský vyslanec

Štefan Rakovszky.

Ctená Snemovňa! Keď sa púšťam do posudzovania tejto novej predlohy, mimovoľne prichádza mi na myseľ jedna udalosť, ktorá lanajšieho leta a minulej jasene veľkého strachu nahнала obyvateľstvu vrchov daktorých rakúskych krajov. Objavil sa tam totiž voľaký dravec,

ktorý hrozne pustošil lichvu tamojších sedliakov. Darmo ho hladali, nevedeli mu prísť na stopu, konečne ustálili, že je to z daktorého zverinca uskočený *felis leo*, lev. Dravca, ktorý pustošil lichvu, nazvali hrúzou sedliakov. Naše verejné hospodárstvo zarovnak pustoší takýto *felis leo*, bo miesto hospodárskeho sveladenia Uhorska, za každej príležitosti hľadá ho vyžierať a vykorisťovať. (Tak je! z lavej.) A to je takrečený

Moloch bankokracie.

Ct. Snemovňa! V posledných časoch, v správach o verejnom hospodárstve takmer každodenne stretali sme sa s bestiami *felis leo*, ktoré rad-radom napádaly naše najvážnejšie hospodárske podniky. Cez desaťročia prekvitajúce firmy a obchody padajú rad-radom. Hospodárska kríza rozprestiera sa u nás po všetkých stranách. Pri tom však čo vidíme? Banky pri celej hospodárskej kríze veľmi dobre sa cítia. Medzi nimi zvlášte Obchodnej Banke, ktorej predsedom je Leo Lánczi, tak dobre ide, že platí 17 percentov dividendy a do rôznych rezervných fondov vkladá obrovské obnosy. (Tak je! z lavej.) Túto banku itak už podporuje štát, bo má u nej na státisíce vkladov bez všetkých úrokov. Tejto banky vlastnosťou je morská plavebná spoločnosť Adria, ktorej pri obnovení smluvy, dľa predostretého návrhu, štát poistí a dať má 200 millionov ročitej subvencie.

To je Lukácsové dieľo.

Ct. Snemovňa! Kto je trochu známy za kulissami terajšej verejnej správy, ten len skoro nahliadne, že osnovu smluvy s plavebnou spoločnosťou Adria, o ktorej prítomne pojednávame, nevyhotovili v ministerstve obchodu, lež dľa svojho vkusu zostavili ju samé banky a ako hotovú odovzdali patričnej triede ministerstva. To je všetko Lukácsové dieľo! (Tak je! z lavej.) Takýmto spôsobom majú odmenené byť vládne preukázané služby! Plavebným spoločnostiam, ktoré v žiadnom ohľade posiaľ nesodpovedaly smluvám s nimi uzavretým, dávajú 200 millionov subvencie,

Na osožné veci zvlášte malých ľudí nedajú ani haliera.

Plavebná spoločnosť Adria pracuje s osobom 15 percentov. Nuž či táto spoločnosť po-

trebuje subvenciu? Či pán financminister má toľko peňazí, že ich tak ľahko vyhadzuje, zvlášte keď vie, že poslednú štátnu požičku zdvihnúť mohli len za potupne ťažkých podmienok? (Tak je! z lavej.)

Ján *Bartos*: To je ozaj potupa a haňa!

Štefan *Rakovszky*: Či slobodno takto oboma rukami peniaze vyhadzovať, aby nimi krmené boly itak bohaté peňažné ústavy? (Tak je! z lavej.)

Karol *Huszár* (šárváarsky): Škandál!

Štefan *Rakovszky*: Či to smieme robiť, kdežto ani haliera nevieme dať chudobe? (Pravda! Tak je! z lavej.) Medzi takýmto okolnosťami rozhadzovať milliony, je také pokračovanie, ktoré na žiaden pád nemožno ospravedlniť. (Pravda! Tak je! z lavej.)

Karol *Huszár*: To je tá národná práca!

Štefan *Haller*: Malých priemyselníkov treba podporovať! (Hluk.)

Štefan *Rakovszky*: Prečo majú mať zvláštne privilegia istí ľudia len preto, že vládnu millionami? Na akom základe poistené majú byť Obchodná a Hypotekárna banka, že z roka na rok môžu dávať väčšie dividendy a dostávať vždy väčšie subvencie? Prečo? Bo aj to patri ku tomuto systému, ktorý nepodporuje blaho ľudu, lež do mravnej a hmotnej záhuby uvaluje Uhorsko. (Tak je! Potlesk z lavej.)

Takýto návrh predostreť zákonodarstvu, vystúpiť s ním do verejnosti, je viac ako hriech, je doprosta opovážlivosť a zlomyseľnosť urobiť to v takom čase, keď všestranne panuje najväčšia nespokojnosť, keď všade hrozí bieda klope na dvere občanov. (Hlučný potlesk z lavej.) *Zarovnak neslýchaná nesvedomitosť je podujať to vtedy, keď boháči v tom povedomí, že sú pevnejší a že za chrbtom majú vládu, ktorá zlomila opozíciu, utlačiť aj slobodný výraz jej kritiky, majú nádej dožiť sa toho dňa, keď nielen na suchej zemi, lež aj na mori budú moct slobodne zbijať.* (Pravda! Tak je! Hlučné éljen z lavej. Hluk z pravej.)

Ctená Snemovňa! Medzi nepočetnými chybami tejto predlohy ja za najväčšiu držím tú, že v osnove tej smluvy doslovne nestojí, aby millionami subvencionovaná spoločnosť jej lode posielala aj do kanála Panamy. (Hlučné éljen a zdľhavý potlesk z lavej. Rečníkovi početní vyslovujú blahoželanie. Hluk z pravej strany.)

V mungovskom zasadnutí 3. marca proti subvencii morských spoločností nasledujúcu reč povedal krajinský vyslanec kresťanskej ľudovej strany

Karol Huszár:

Ctená Snemovňa! Tento návrh je znakom novej špinavej korrupcie a vymysleninou Ladislava Lukáča. Kedykoľvek zo strany opozície vystupujeme s požiadavkami vydatného podporovania výučby, verejného zdravotníctva, hospodárskych alebo sociálnych záležitostí, nikdy neni peňazí. Oproti tomu ale s oboma rukami vyhadzujú obrovské summy takým peňažným ústavom a bankám (Tak je! z ľavej) ktoré dusia sa v ich vlastnom tuku. (Hlučné schvalovanie z ľavej.) Na najsožnejšie a najživotnejšie veci vláda nikdy nemá peňazí. Na vojenské ciele ale a ku podporovaniu prebohatých peňažných ústavov, je peňazí ako smetí.

Po jednom roku, ako viem, vyplatí treba 670 millionovú štátnu počičku. Na to nikto nemyslí. Pre to ich tiež neboli hlava, že uhorský štát má už sedem miliardov dlhov a že úžernícke úroky od tých dlhov platí musí ubohý odený ľud. Rok 1912. zakľúčili s deficitom 80 millionov, *behom polpiata roka narobili nových štátnych dlhov poldruha miliarda korún.* (Pravda! Tak je! z ľavej.) Z čoho pozostávala posiaľ tá vaša národná práca?

Georg Szmrecsányi: Čujme!

Karol Huszár: Vaša národná práca z toho pozostávala, že ste obrovské obnosy odhlasovali na vojenské ciele, že ste utlačili všetky verejné slobody krajiny. (Tak je! z ľavej.) Že krajinské obyvateľstvo pozbavuje každého, tisícročnými zákonami potvrdeného práva. (Tak je! z ľavej!) Keď sa ale pýtame, čo dostal ľud od tohoto parlamentu, od tejto väčšiny čo tu sedí, musíme odpovedať že zhola nič! Sociálna politika celkom zasekla pod terajším režimom. Ani sedliactvo, ani malé priemyselstvo, ani robotníctvo ničoho nedostali od tohoto parlamentu a od tejto väčšiny.

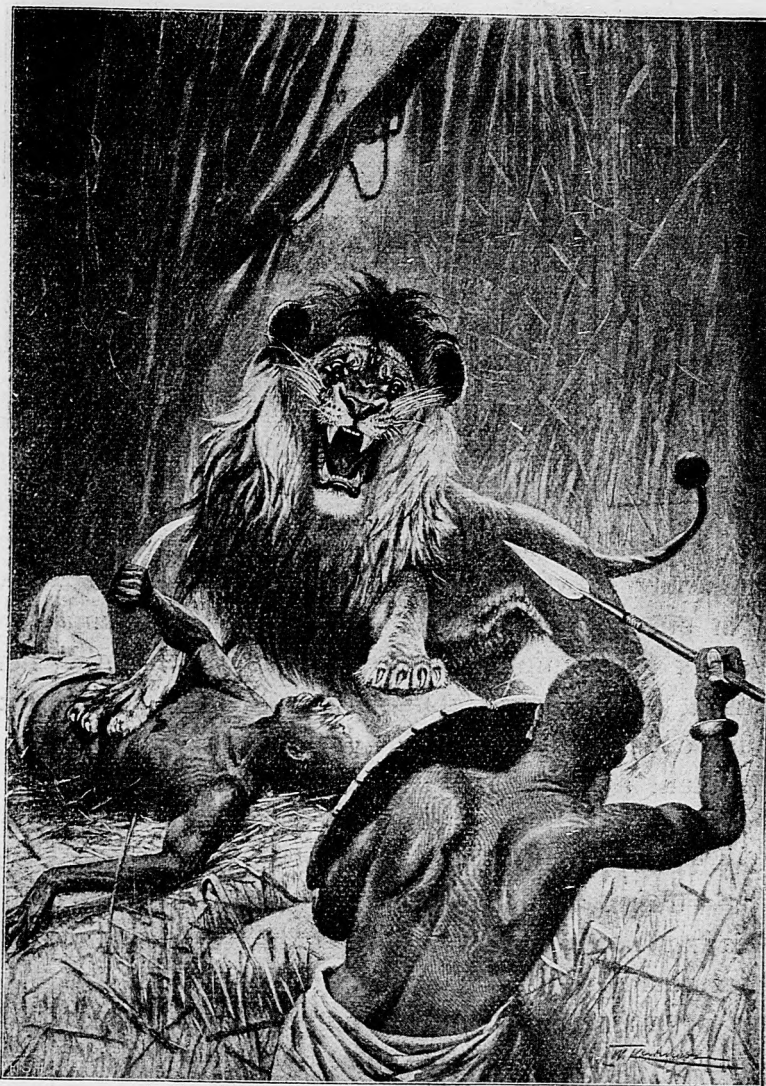
Georg Szmrecsányi: Robotníkom bez práce

na celú zimu dali po jednej korune. (Hluk z pravej.)

Karol Huszár: Áno, päťdesiat tisíc robotníkom bez práce vláda dala stotisíc korún podpory, bohatým morským plavebným spoločnostiam ale daruje ročne dvesto millionov subvencie.

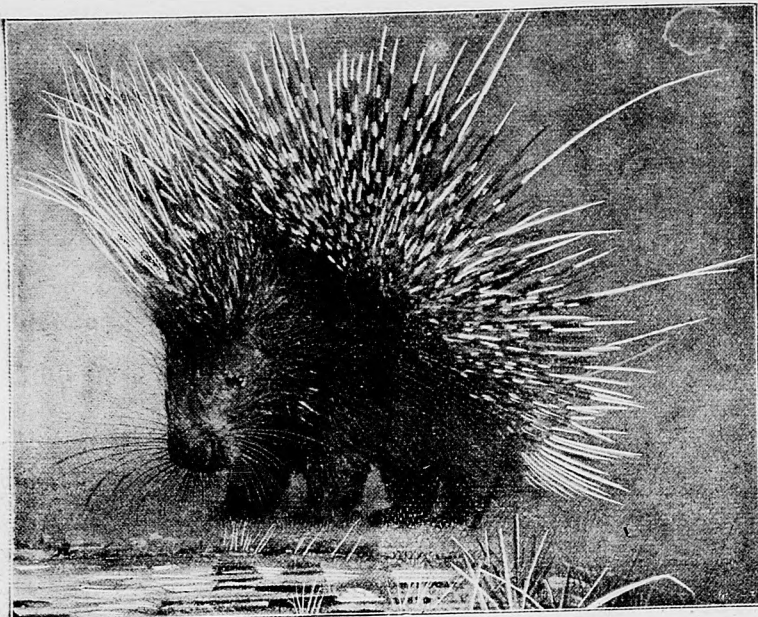
Za tieto peniaze čo by sa dalo vykonať v záujme ľudu?

Celý svet vie, nakoľko zanedbané sú u nás



Boj s ľavom.

dediny po celej krajine. Obyvateľstvo dedín uteká do cudziny, bo doma nemá zárobku a výživu. V záujme malých hospodárov vláda zhola nič nerobí. Dedinské školy sú otrhané. Po mnohých obciach vôbec neni žiadnej školy. Nepočetné okresy sú bez lekárov. (Tak je! z ľavej) Čo všetko dalo by sa urobiť v záujme ubohého obyvateľstva dedín z tých millionov, ktoré vláda ako subvenciu ročne darovať ide



Americký jež.

plavebným spoločnostiam, vzdor toho, že tie účastinárom platia vysoké dividendy a v majetku majú stá a stá millionov. (Tak je! z lavej.)

Celá predloha o subvenciách plavebných spoločností je podozrelá

Ťažko je pochopiť, z akej príčiny dvesto millionov subvencie chce dať vláda tým bohatým plavebným spoločnostiam. Preto aj pýtam sa tak pána ministerpredsedu ako aj pána ministra obchodu, či politickou a osobnou ich statočnosťou vedia mi to garantovať, že pri ustálení a viazaní týchto smlúv ani patričné ministerstvo ani pán ministerpredseda, ani žiadny iný štátny úradník alebo splnomocnený pracovnej strany, za tieto smluvy nežiadať, nedostal žiadnej akéhokoľvek druhu odmeny. Žiadam tiež rozhodné osvedčenie, že podobné odmeny za prijatie týchto smlúv v budúcnosti nikomu, zvlášte pracovnej strane slúbené neboly. Podozrelosť tejto predlohy ale vysvitá nadovšetko z toho, že tie subvencie, o ktorých prítomne pojednávame a ktoré len včul majú byť povolené, aj bez povolenia snemu, vyplácajú už cez viacej rokov. (Škandál! z lavej.)

Prečo bojuje kresť. ľudová strana proti tejto paname?

Keď sme prišli ku tomuto pojednávaniu, nerobili sme to v tej nádeji, že našim statočným slovom dosiahneme dazkých úspechov. Je

to totiž všestranne známe, že v celom cikluse tohoto parlamentu opozícia ani s jedným jej akokoľvek odôvodneným návrhom preraziť nemohla. (Hlučné výkriky z lavej: Darmo tu rečníme!) V tomto parlamente totiž zasedá taká väčšina, ktorú docela nemožno je kapacitovať. Vzdor toho ale prísnu našou povinnosťou je ohrožovať sa proti tejto najnovšej paname. Toto sme podlžní tomu obecnstvu, ktoré nás do parlamentu poslalo, aby sme zastupovali jeho záujmy a práva. Našou povinnosťou je v zákonodarstve rozhodne vystupovať proti tomu, keď na ľud uvalovať idú nové a nesnesiteľné farchy a keď krajinské peniaze ľahkomyselne vyhadzujú na také veci, z ktorých žiadneho osohu nemajú ani štát, ani ľud,

lež bohaté židovské podniky a banky. (Hlučné schvalovanie z lavej.)

Pri pojednávaní smluvy s Adriou roku 1901. povedal Rakovszky, že tá smluva je zákonom potvrdené zbojníctvo. Ja toisté povedám aj o terajších smluvách. Láncziho bankám a loďným spoločnostiam na stámillionov subvencie dávať vtedy, keď ľud nemá chleba a všetky vrstvy obyvateľstva zápasia s nevýslovnou biedou, to není statočná politika, ani liberálne smýšľanie, lež zdieranie ľudu. Z tej príčiny ja tento návrh neprijímam. (Hlučný a zdľhavý potlesk z lavej.)

Proti najnovšej mungovskej paname ako tretí rečník vystúpil, kresťanskej ľudovej strany vyslanec

Georg Szmrecsányi:

Predlohy o plavebných spoločnostach zvlášte označujú celú stranu národnej práce. U nás posial vláda ešte nikdy nešla tak ďaleko v jej opovážlivosti ako terajšia, ktorej systémom je jednostranné vynášanie zákonov. Ústavné garancie šliapajúce, celý verejnohospodársky život náš docela utľáčajúce zákony, takrečeno *vkradli do uhorského zákonníka*. (Veľký hluk.)

Výkriky z pravej: K poriadku ho! K poriadku ho!

Predseda: Pána vyslanca napomínam k poriadku.

Anton Beszkid: Dobre povedal. Zo srdca nám hovorí.

Georg Szmrecsányi: Pri zostavení tejto pred-

lohy docela funigovali smerodajné kruhy a korporácie krajiny. Práve tak urobili aj s predlohou o reforme tlače a keď vyslancovia opozície ku debatte predlohy v podrobnostach, chystali sa s dôležitými zmenami zcela chybnej osnovy, do akcie vstúpila parlamentárna ztráž. (Veľký hluk z pravej.)

Béla Tallián: Jednostajne spomínajú tú stráž!

Géza Polónyi: Toto bláchanie do reči už zhola nič nestojí.

Georg Szmrecsányi: Predlohu o smluvách s plavebnými spoločnosťami tiež len potajomne zostavili. Neradili sa s nikým.

Ján Bartos: Len s panamistami!

Georg Szmrecsányi: Opozíciu neposkytli spôsobu, aby sa poriadne pripravila s hmotou a vnikla do hĺbín a tajnosti osnovy. Z pracovnej strany tiež len spoľahlivejších obznámili s hrúzyplným obsahom celej predlohy.

Predseda: Pána vyslanca podruhé napomínam k poriadku.

Georg Szmrecsányi: Táto predloha neni na osoh krajine, lež slúži výlučne záujmom pracovnej strany. Na tuku krajiny do okruhu stlštutým spoločnosťam vyhadzujú million y (Hlučný potlesk z lavej.) Pre túto predlohu už roku 1901 prepadol jeden minister, na ktorú okolnosť zvlášte upozorňujem ministra Harkányiho. Konštatujem, že plavebná spoločnosť Adria, ktorá posial 1,450.000 korún subvencie dostávala, dla novej predlohy dostávať má 4,600.000 korún. Ponevác ale v osnove novej smluvy ustálené sú aj dlhšie cesty, ktoré prekonať majú lode spoločnosti, táto subvencia obnáša nie 4,600.000, lež 5,600.000 korún.

Minister barón Harkányi: Krúti hlavou.

Georg Szmrecsányi: Darmo krútite hlavou, dôvodami podvráťte čo tvrdím. Spoločnosť Adria v minulosti neučinila zadosť ani jednej jej povinnosti. Medzi iným nezvýšila počet jej lodí. Kde sú tie lode, na ktoré dostala subvencie?

Mikuláš Pozsgay: Deti sa na nich vozia v cirkusi mestského lesíka (Smiech.)

Georg Szmrecsányi: Z Austrálie bez cla dovážajú ku nám vlnu, na škodu nášeho hospodárstva. Prv než plavebné spoločnosti dostávaly subvencie, do roku 1910. z Austrálie dovážali do Uhorska tovar v hodnote osemnásť tisíc funtov šterlingov. Odkedy ale plavebným spoločnosťam dávame subvencie, z Austrálie dovážajú ku nám tovaru v hodnote dvestoštyridsaťtisíc dvestopäťštyridsať funtov šterlingov. My teda našimi subvenciami sami ničíme naše poľné hospodárstvo. Pri dôležitom zkúmaní tejto predlohy prichádzame ku tomu presvedčeniu, že z otázočných smlúv s morskými plavebnými spoločnosťami osoh má jedine kassa pracovnej strany.

Pavel Beöthy: Pána vyslanca prosím, aby v jeho reči ďalej nepokračoval.

Georg Szmrecsányi: Konečne opakujem to, čo v zasadnutí včerajšieho dňa povedal pán vyslanec Karol Huszár a Štefana Tiszu vyzývavam, aby sa osvedčil na slovo statočnosti: že za tieto smluvy ani on a ani jeho predchodca s jeho vládou a stranou, nedostali žiadnej odmeny. (Hlučný a zdlhavý potlesk z lavej. Tisza neodpovedal...)

Proti najnovšej paname, všestrannú pozornosť vzbudzujúce reči držali ďalej krajinskí vyslancovia Štefan Haller, Ján Bartos a v záležitosti Rusínov veľavýznamnú interpelláciu povedal vyslanec Anton Beszkid. Tieto reči a



Vynález jedného nemeckého vojaka. S takýmito pantoffami aj po vode možno chodiť.

túto interpelláciu v obšírnej osnove uverejníme v nasledujúcom čísle. Kresťanský ľudáku, čítaj kto máš oči k čítaniu a slyš kto máš uši k slyšaniu a z výšuvodených rečí presvedčíš sa: že kresťanský ľud opravde úfať môže jedine vo vyslancoch kresťanskej ľudovej strany, ktorú bezodkladne organizovať treba po všetkých vidiekoch krajiny.

Velké shromaždenie Katolíckej Ľudovej Jednoty v Piešťanoch.

Mesto Piešťany vždy vynikalo medzi ostatnými mestami Hornouhorska. Piešťanskí mešťania a občania odjakživa známi sú ako oduševnení, viere svojej opravde oddaní katolíci a i za najťažších pomerov priznávali sa ku kresťanskej politike. Prirodzená vec je teda, že Katolícka Ľudová Jednota hlboké korene púšťa v meste Piešťanoch akožto v stredu kresťanských pohybov celého tamojšieho okolia. Tohoto zrejším dôkazom je 15. februára vydržiavané obrovské ľudové shromaždenie, o ktorom podávame nasledujúcu zprávu:

Zo stredu krajinskej Katolíckej Ľudovej Jednoty ku shromaždeniu dostavili sa: krajinskí vyslancovia Georg *Szmrecsányi*, Koloman *Brestyenzsky*, Ján *Bartos*, tajomník Štefan *Sipos* a spolupracovník novín «Alkotmány» Adam *Perzian*. Vzácnych hostov predpoludním o 11. hodine na železničnom nádraží privítal horlivý miestny kaplán Jozef *Garay* a vo fare radostne prijal a veľkolepe pohostil ich za kresťanské pohyby vrele oduševnený farár Anto *Praznovsky*.

Shromaždenie vydržiavané bolo o 3. hodinách popoludni na veľkom priestore pred kostolom a dostavili sa k nemu nielen prepočetní občania mesta, lež aj obyvatelia obcí: Vágbori, Vágjuhely, Nagyörvistye, Rottnóc, Vágszakály, Moraván, Banka, Temetvény atď.

Vzdor treskúcej zimy z popredného obyvateľstva mesta a susedných obcí v shromaždení prítomní boli nasledujúci: farár Jozef Jankota, Vágbori, dekan farár Karol Toller, Vágszakály, farár Franc Novák, Moraván, farár Anton Praznovszky, Pöstyén, farár Michal Bubernics, Vágmedence, farár Matias Bucsek, Temetvény, kaplán Augustin Pullmann, Vágjuhely, kaplán Ludvik Lavetits, Pöstyény, kaplán Jozef

Garay, Pöstyén. Zo svetských pánov boli tam: hlavný lekár dr. Jozef Visnyovszky, pravotár Jozef Pokorny, okresný zverolekár Otto Krausz, lekárnici Géza Emmanuel, Géza Palkovics, dozorca kúpeľov Ferdinand Almássy, správca občianskej školy Eugen Ladislav Kisfaludy, správca električnej dielne Štefan Antal, učítelia Géza Smeringa, Eduard Bárdoss, Valent Murgas, Julius Štefkovics, rychtár Jakub Ribarik, úradník pošty Ludvik Wibner, dozorca Rudolf Schnirer, účtovník Géza Novotny, majiteľ domu Gaspar Stefunka, veľkopriemyselník Rudolf Csinó, obchodník Ladislav Danászy, úradník kúpeľov Ján Tarján a všetci vodcovia skupenín.

Jozef *Garay* miestny kaplán shromaždenie zahájil peknou rečou, v ktorej srdečne privítal zastupiteľov stredu.

Koloman *Brestyenzsky* krajinský vyslanec ako prvý rečník v zapalitej reči zaoberal sa s nepriateľmi cirkvi a katolíckeho ľudu a početné obecnstvo vyzval ku bezodkladnému organizovaniu sa proti týmto vzteklym nepriateľom.

Ján *Bartos*, krajinský vyslanec ako druhý rečník účtoval o doterajšom účinkovaní Katolíckej Ľudovej Jednoty a obšírne vyslovil sa o jej cirkevnom, hospodárskom a socialnom programme. Poukázal spolu na to, ako nebezpečné sú štátne školy a ak veľkej významnosti pre ľud sú školy náboženské. Z tej príčiny aj vyzval katolíkov mesta Piešťany, aby na žiadosť nedali si zoštatniť svoje náboženské školy a hľadeli ich udržať i za najväčšie obete.

Georg *Szmrecsányi*, krajinský vyslanec ako tretí rečník vyvínoval ciele Katolíckej Ľudovej Jednoty a poukázal zvlášte na to, že cieľom Katolíckej Ľudovej Jednoty je: ľud aj v politickom smere vzdelávať. Neni to totiž lahostajná vec, či krajinský vyslanec okresu, v ktorom väčšinu tvoria katolíci, bráni záujmy katolíkov alebo je doprosta proti nim.

S týmto v súvislosti poukázal na fraštický okres, ktorého mungovský krajinský vyslanec pred voľbami, bez toho, že by ho bol k tomu dako vyzval, opätne tvrdil pred katolíckym ľudom, že chce vstúpiť do kresťanskej ľudovej strany, s ostentáciou vstúpil aj do Katolíckej Ľudovej Jednoty a pred jeho voličmi chvastal sa s tým, že on vlastne ani neni mungo. Následkom tohoto nepoctivého chvastania sa to-

hoto munga, kresťanská ľudová strana vo frašáckom okrese ani nepostavila kandidáta. Ako ale tento mungo zadržal jeho sľuby, to dokázal 17. septembra r. 1912. v snemovom zasadnutí, keď vyslancom opozície zpoza kordóna policajtov somárske uši ukazoval a jazyk na nich vyplazoval. (Veľký hluk. Zdlhavé výkriky: Abcug Fodor!) Rečník konečne spomenul i to, čo o Katolíckej Ľudovej Jednote povedal kardinál biskup Karol Hornig, keď sa vyslovil: že Katolícka Ľudová Jednota i z tej príčiny je nevyhnutne potrebná, aby verejný život očistila od nemravností a korrupcie, aká po celej krajine panuje pod terajším režimom. (Oduševnené obecenstvo na túto reč odpovedalo hlučnými ováciami.) Večer o 6. hodine v hostinci «Ku Lipe» bolo druhé shromaždenie pre priemyselníkov. Dr. Jozef Visnovsky, hlavný lekár, za prítomnosti vyše dvesto priemyselníkov zahájil shromaždenie, v ktorom krajinskí vyslancovia Koloman *Bestyenszky* a Ján *Bartos* poukázali na terajší stav katolíkov v Uhorsku a príkladmi dokázali, nakoľko zvlášte malých katolíckych priemyselníkov pod terajším režimom všade utláčajú a ničia hmotne a mravne.

Od Nitry.

Držiac sa toho starého porekadla: «jaký pochválen taký na veky amen», prítomne trochu ostrej musím odpovedať jednému zbabelému národnarskemu luteránovi, ktorý v 8. čísle *Hodžovho Týždenníka* grobiansky a surovo napadol našu Katolícku Jednotu.

Neni isce hoden odpovede, bo veď na jeho špintanie ani jedon katolík nevystúpi z Kat. Jednoty, predsa však odpovedám tomu víťazovi, bo ho známj ačpráve sa nepodpísal pod ten úražlivý článok. Chlapák ten napáda našu Jednotu nie po prvýkrát, lež jednostajne. Zlobí sa, keď sa slovenskí katolíci sdružujú a keď si budujú pevnosť proti takým neznabohom, aký je aj osočovateľ našej Jednoty. On by do svojich rúk a ku svojej luteránskej politike rád dostal slovenských katolíkov, aby mu pomohli ku poslanceckému mandátu. Jednúc sa mu to už podarilo, lež jako zutekal zo senického okresu, dôvera voličov odvrátila sa od neho. A veru už všeličo proboval, aby sa od jeho mena ozý-

valy celé Horniaky. Priatelil s červenými socialistami a hlásal, že oni a národnári sú jedno a to isté. Od toho programu však tak sa nalakali slovenskí katolíci, že pred ním schovali sa do Jednoty, bo nechcú mať nič s osvedčenými socialdemokratmi. Na tento nezdar osočovateľ Jednoty išiel na Békéščabu a sdrúžil sa — už včul s nebohým — sedliackym kráľom Ondrejom Achimom a zakladal s nim novú stránku. Lenže čabania vykúrili víťuza a za dobrý groš vyvolili si munga za poslanca. Obarený víťuz ale vypátral bývalého drabantského ministra Jozefa Kristófiho a pakloval s nim o všeobecnom volebnom práve. Kristófi ale luteránskemu víťuzovi ani haliera nesľúbil z tých 350.000 korún, ktoré si pri margaretsihofskej herni čo oročku zadovážil, nechal ho teda. Náš luteránsky víťuz následkom toho hladal po inom kšefte a stal sa agentom českých továrníkov a jestli chce si daktorý slovenský hospodár planú mláfačku alebo hrdzavý pluh objednať, nech sa obráti nepriam s dôverou na nášho luteránskeho víťuza. On okrem toho vydržia aj naukobehy, ako sa treba v politike nepoctive chovať, s Hédevárym s Lukáčom a Tiszom paklovať a lhať, že je to vraj boj za tú našu slovenčinu.

No mohol by som aj viac písať o tom mladoluteránskom odronovi, lež itak som už naň veľa černidla minul. On brýzga na Jednotu a na kresťanskú ľudovú stranu a nevidí, že jeho politickú počestnosť myši už dávno sožraly a že z nej ostaly len diery. Toto je výsledok jeho boja za tú našu slovenčinu. Veru nič neni na ňom celého, bo tie vavriny, ktoré na seba liepal, nekďajší jeho druhovia docela strhli z neho a teraz stojí len tolko, kolko deravý peniaz.

Nuž hľa, takito bedári sa socajú do našej Jednoty! Čo robí s nimi? Ako sa brániť proti nim?

Kto si neni údom Katolíckej Ľudovej Jednoty, vstúp do nej, ale hneď. Až máš v dome luteránske a iné nekatolícke noviny, vyhoď ich ta kde patria a tvojim grošom nepodporuj žiadnu nekatolícku tlač. Jestli sa natiska luteránsko za kandidáta, či do obce, či do stolice či na snem, nehlasuj naň, bo to je tvoj nepriateľ, ten z toho tlstne, keď vykrikuje, že on bojuje za tú našu slovenčinu.

Pozor ieda slovenskí katolíci! Kto je nepriateľom Jednoty, je aj vašim nepriateľom. Vy si zastaňte svoje náboženstvo, držte spolu a kadejakým darmošlapom mladoluteránskym ukážte dvere. Rozumeli ste? *Nitran.*

Zadovažujte predplatiteľov pre «Kreššana!»

Berlínski priemysloví umelci už shotovili korunu albánskeho kráľa a kráľovnej. Nápadné je pri tejto korune, že nie kríž, lež hviezdy sú jej zvláštnou ozdobou. To je k vóli mohamedánom, ktorí tvoria viac než tretinu obyvateľstva Albánska. A zároveň v Berlíne shotovujú aj címer tejto novej krajiny, v ňomž orol Ski-



Oživanie jary.

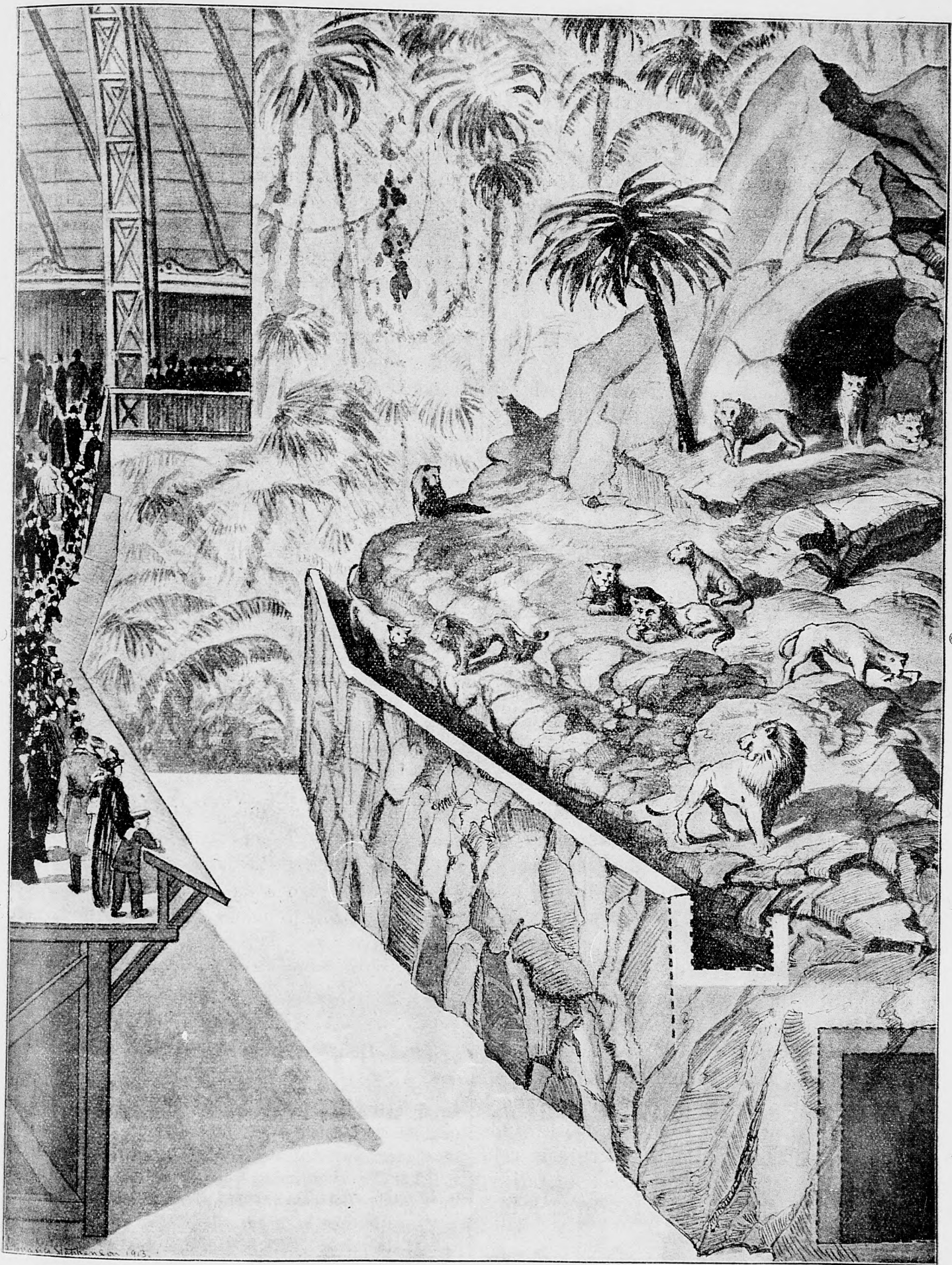
Albánsko.

Knieža Wied, prv než by bol zaujal albánsky trón, rad-radom navštívil europejských mocnárov, aby vyprosil ich priazeň a pomoc. Bez toho albánsky kráľ nevyvede nič.

Albánci majú právo s oduševnenosťou vítať panovníka, ktorého im Európa a v prvom rade trojopolok poslaly. Všetko je už v poriadku.

petárov stretne sa v pávom rodu Wiedovho. Barvy krajinskej zástavy sú čierna-červená. Takto rozhodol Vilhelm I., kráľ albánsky.

Aj v inom ohľade je všetko v poriadku. Mocnári kniežaťom, ľud ale kráľom nazval Vilhelma I. V Albánsku však opravdivým pánom je Essad baša. V severnej Albánii mohamedáni bojkottujú ich nového panovníka. Malissori a Mirditi, tieto najbojovnejšie kmeny ale ani len



Moderný zverinec.

čuf nechcú o tom, aby vo Valone Vilhelm I. sadol si na trón, ktorý ešte len teraz krešú. Jednotliví albánski pohlavári, ktorým posial žiaden zákon a žiadna moc nerozkazovali, žiadajú pre seba samosprávu. V jednom kúte južnej Albánie rozkazujú précke komité, na severozápadných hraniciach ale ozýva sa brinkot srbskej zbrane. Peňazí niet; riadneho vojska tiež niet a tak možno premýšľať nad tým, aký spôsob vlády uvedú v Albánsku: či celkom parlamentárny a či polo-absolutistický? Jedon člen dočasnej vlády, minister pošty už aj kradol. Ponevác iného nebolo, listové marky.

Krajina Skiepetárov uprostred najväčšej anarchie chystá sa ku tej neodvislosti, ktorú ešte v stredoveku utratila pod Skanderbegom. Albánsko teda sotva sa udrží. Nového panovníka knieža Wieda gréci a černoهورskí jeho poddaní lebo zavraždia alebo odoženú a nenasýtení srbskí a susedia jednotajne znepokojuvajú budú hranice novej krajiny.

Kto mal potrebu na túto krajinu? Heslo samostatnej Albánie v čas balkánskej vojny vynášiel náš zahraničný minister Berchtold. On utvoril túto krajinu, údajne preto, aby tam zastupoval balkánsku politiku monarchie. To bola najnešťastnejšia myšlienka. Jestli sme ozaj mali oprávnené albánské aspirácie, tak ešte v lani v zime mali sme vojskom vťahnuť do Albánie a ju anektovať. Ponevác ale k tomu nemali sme ani práva ani sily, nemali sme sa miešať do balkánskej vojny, pri čom boli by sme sgazdovali pár sto millionov kórún. To by o veľa správnejšie bolo bývalo, ako je to, že sme jednu života neschopnú krajinu utvorili a skrze to ku jej neistému osudu priviazali celú vonkajšiu politiku našej monarchie.

Nuž ale naši múdri ministri! Čo ti dbajú o ľud a o krajinu. Aj vo Viedni sa nadávajú, kdežto by čučať mali. Všetko ide o našu kožu. V krajine je plno biedy a všestranne panujú samé nepokoje, predsa ale naši ministri zaujmajú sa za Albánsko. Rakúsko-Uhorsko celú svoju auktoritu viaže k tejto mŕtvo narodenej krajine; zbraň chystá, ačpráve Grék, Srb a Talian bude sa deliť v koristi.

Hja, my sme len na to dobrí, aby sme krv vylievali pre passie istých zaslepených diplomatov a takých politikov ako je Tisza.

Pozdravenie kresťanskej ľudovej strany snemovej.

Na území stolice šopronskej v obci *Árpás* 5. marca utvorili kresťanskej ľudovej strany miestnu organizáciu, do ktorej vstúpili všetci katolícki voličia obce. Predseda novej organizácie *Ján Varga* z tejto príležitosti v mene a v smysle uzavretia novej organizácie poslal pozdravenie stredištu kresťanskej ľudovej strany a s povďačnosťou vyzdvihuje veľké zásluhy, aké neohrozenou obranou záujmov krajiny a ľudu v snemovni najnojšie zadovážili si ľudáci vyslancovia: *Štefan Rakovszky*, *Georg Szmrecsányi*, *Karol Huszár*, *Štefan Haller*, *Ján Bartos* a *Anton Beszkid*.

Obrana statočnosti a dobrého mena.

Eugen Balogh minister pravosudia oznamuje, že mungovskému snemu najbližšie predostre predlohu o obrane statočnosti a dobrého mena. Dľa tejto predlohy napozatým o žiadnom mungovi nebude slobodno povedať, že je panamista, bo ho hneď odsúdia na jeden rok áreštu a na 4000 kórún peňažnej pokuty. Touto predlohou obrátená má byť statočnosť všetkých mungovských panamistov.

Z Balkánu.

Vilhelm I. panovník Albánie i s jeho manželkou v sobotu 7. marca v sprievode válečných lodí Uhorska-Rakúska a Talianska prišiel do mesta Durrazo a za hlučných ovácií Albánov bez rozdielu náboženstva, nastúpil jeho panovníctvo.

B E S E D N I C A.

Dobrá výhovorka stojí groš.

S nadlesným dnes nebolo si možno dať rady. Tancoval, hvízdal celý deň. Ba ešte aj spieval a to veru neurobil asi od tridsiatich rokov. Veď ostatne ani nemal súci hlas na to. Sluhovia si mysleli, že zbláznel. Parádny kočiš sa ho veru aj spýtal, keď vnišiel aj do maštale. Bol dávny sluhom, teda sa osmelil.

— Aby som vás neurazil, pán urodzený, pre akú radosť ste takýto veselý, že ešte aj Sivku hladkáte po chrbrte a ten je veru šteklivý a ľahko vyhodí zadkom.

Nadlesný potlapkal kočiša po pleci. Dal mu cigaru.

— Tu máte Janko, jednu britaniku. Takúto zriedka kedy fajčíte.

Parádny kočiš krútiac hlavou, díval sa za svojim vzdialujúcim sa pánom.

— A ako kráča, jako nejaký mladík a veru už má päť krížkov na pleciach ako aj ja s Božou pomocou. Ale preto túto britaniku vyfajčím len v nedeľu. Nech pukne od zlosti kasnárov kočiš, ak príde.

Kuchárke takmer vypadla fapša z ruky od strachu, keď nadlesný aj ju potľapkal po tučnom chrbte. A veru na fapši bola hus. Práve ju polievala masťou, aby sa tým na krajšie upiekla.

— Ježíš Maria, neopušť ma, veď mi vypadne z ruky fapša, pán urodzený.

Aj ostatná čelaď sa len divila. Bol im síce dobrým gazdom, ale predsa sa ešte nikdy neuponížil natoľko, aby kuchárku potľapkal po pleci.

— Akú ten má dnes dobrú vôľu — povrávali si ticho.

Nadlesný nedbal o nich. Ešte ani len Hektora neodsotil od seba a druhýraz by veru nebol ztrpel, aby mu Hektor svoju širokú dlapu položil na pekný, čistý kabát. Teraz aj psa poštekľil na brade.

— Vari by si, Hektor, aj ty rád vedel, že prečo som dnes tak dobrej vôle. Neboj sa, aj ty dnes dostaneš dve slepačie vajcia. Aspoň si ich neukradneš sám.

Pes skučal, ako keďby rozumel reč svojho gazdu.

— Pristaneš, Hektor? Raduješ sa? Nuž vidíš, aj ja sa radujem. Nie dvom slepačím vajciam, ale že som už raz predsa len otcem, Hektor. Rozumieš? Budem mať dieťa. Tebe to môžem povedať. Chlapec bude, Hektor. Chlapec... Potom sa aj ty budeš môcť hrať s ním, len aby potom stačily tvoje uši a chvost, keď ti ich bude trhať. Bo bude chlapec, Hektor. Istotne bude chlapec.

Vníšiel do izby ešte objať svoju ženu. Jeho hlboký tuhý hlas zmäkol od citu, kým šepkal:

— Ty drahá, ty drahá...

Pekná, hodná žena mu dohovárala nežne:

— Ozaj, ozaj, Ferko, ako môže byť jeden vážny muž takým dieťaťom. Čo povedia tvoji sluhovia, že skáčeš, smeješ sa, hvízdaš...

Vybozkával dohovárajúce ústa. Jeho pred niekoľkými dňami oholená brada popichala bielu tvár ženy. Taká jej ostala, ako dáka pekná rozkvitnutá ruža. Jej oči, tie hlboké, čierne oči sa ligotaly, ako keď sa kvapka rosy ligoce na lístku ruže.

— Elena! Nech mám dnes dobrú vôľu. Nech som hvízdajúcim, spevavým dieťaťom. Zajtra aj tak budem starý vážny človek, od ktorého sa len so strachom opováži pýtať volakto volačo. Dnes sa radujem. Dnes som blažený a za to som tebe povďačný.

Táto pekná, tridsaťročná žena bola jeho druhou manželkou. Prvá žena mu zomrela. Keď mal päťameru rokov, vtedy si vzal za ženu vychovateľku kasnárov. Bolo to švárne, vážne dievča a malo len dvadsať rokov. Nevydala sa síce zaňho z nejakej veľkej lásky,

nuž ale veď on to od nej ani nečakal. Chcel mať vážnu, múdru ženu, ktorá by v poriadku držala jeho dom a aj jeho samého. Pri ktorej pohodlne, spokojne, môže ztráviť svoj život. Teraz, keď sa konečne splní jeho najdávnejšia, najtajnejšia túžba, myslel si, že mu už nič nechýba k úplnému blahu. Ani nevedel ostať v izbe. Sotva že sa naobedoval, vzal flintu na plece. Chrt Hektor silným brechaním pustil sa po chodníku. Sotva vládol ísť za ním.

— Neideme poľovať, Hektor. Len na prechádzku. Len povedať milej hore, že som otcem. Chceme sa tešiť v sňahom pokrytých jedliach. v tichosti lesa. Potom, keď sa mi narodí chlapec, potom aj toho zanesiem do hory. Zatiaľ sňah zkape, stromy vyženú, kriky budú husté. Budú zpievať žlté drozdy a divé chocholáky zase budú hrkútať.

Odrazu zastal. Tichú nemotu hory prerušovala ozvena akéhosi buchotu.

— To sú údery sekery — mrmlal nadlesný. — Volakto kradne drevo.

Zabudol svoju veľkú radosť. Zobudil sa v ňom úradník, horár. Tichými, utajovanými krokmi, akými diviaka zvykol prekvapiť, kráčal tým smerom, odkiaľ počul rúbanie. Suché vetvy stromov a krikov boli vlhké od sňahu. Mohol teda ísť bez hluku. Flintu mal natiashnutú k výstrelu. Tí, ktorí kradnú drevo, súčasne zvykli byť aj pytlákmi. A tí sú veru odvážliví ľudia. tí veru nikomu nezvykli prepustiť prvý výstrel a ich guľa obyčajne dobre trafi.

Uraštený, silný chlap fal tam do pňa jednej stihlej jedle. Nespozoroval nadlesného, len keď sa mu ozval za chrbtom:

— Čo robíte?

Prekvapený človek nalakane obrátil sa späť. Nemal času na rozmýšľanie a odpovedať bolo treba.

— Nuž... ako vidíte, pán urodzený, stínam túto jedlu.

Nadlesný poznal v ňom svojho najbližšieho suseda z dediny.

— Nuž a potom, Štefan Šaliga, kto vám dovolil tu stíňať jedle.

Štefanovi bolo vidno na očiach, že si na volákej výhovorky láme hlavu.

— Nuž, len som si tak myslel, že sa vám tým, pán urodzený, zavďačím.

Nadlesný riekol namrzene:

— Ozaj, ozaj, nuž ako že sa mi tým zavďačíte, keď kradnete drevo?

— Nuž tak som ja to myslel, pán urodzený, že je stena môjho chlieva pre ošipané už zlá a aj koniec mojej zahrady susedí s kuchyňskou pána urodzeného. A prasce, aby ich tam porantalo, ustavične vybehávajú z chlieva, bo je na stene už veľká diera a tam robia škodu v zahrade pána urodzeného. Nuž teda len preto...

— Preto, preto! Prečo kradnete drevo z pánskej hory? Na toto mi dajte odpoveď!

Šaliga pokrútil hlavou.

— Veď ja nekradnem, pán urodzený, len just že túto jednu jedlu chcem zfať. Nech vás, reku, parom uchytiť, už ako tie naničhodné prasce. Veď ja spravím s vami poriadok. Veď vám ja zahatím dieru, že viac hej, nepojdete vy viac ryť do zahrady pána urodzeného nadlesného. Nuž, reku, veď je toto aj tak náš spoločný záujem, už ako môj a váš, pán urodzený, bo že tie prasce prechodia, nuž reku, zotnem toto polience. Poslúžim, reku môjmu susedovi, už ako pánu urodzenému a ja, reku, aspoň budem mať dobrý chliev.

Nadlesnému prišla na um jeho veľká radosť.

— Prečo že by som teda mal potrestať tohoto chudáka — pomyslel a zamrmlal si. — Nech sa raduje aj on dnes...

— Nuž — obrátil sa ku Štefanovi — teraz jeden-raz vám prepáčim, sused. Môžete si zofať ten strom a potom napravte ten chliev. Dnes sa radujem, radujte sa teda aj vy.

Šaliga zafal sekeru do pňa jedle, potom sa ale obrátil k nadlesnému.

— Ďakujem vám za dobrotu, pán urodzený. Uvidíte, že sa vám odmením... Čomu sa radujete tak veľmi pán urodzený?

— Otec som, sused. Budem mať syna.

Štefan prikývol hlavou.

— Pán Boh vás živ, pán urodzený, aj pani urodzenú... Nuž — doložil po malej chvíli — ako som povedal. Odslúžim sa vám, pán urodzený... odslúžim ja...

Ktože vie, ako sa potom Štefan Šaliga odslúžil nadlesnému za dobrotu, ale tolko je isté, že si pomyslel, že «dobrá výhovorka stojí groš.»

CHYRNIK.

Z biskupstva nitrianskeho. Osvietený pán biskup nitriansky gróf Vilhelm *Batthyány* zložil 500.000 korunovú základinu tým cieľom, aby pri Nitre na vršku kalvárie osadení boli mniši, ktorí by sa starali o duševný život veriacich južnej časte mesta Nitry. Na vršku stojí aj dnes kostol zasvätený Panne Marii a kláštorská budova, v ktorej však dnes len jedon kňaz býva. Osvietený pán biskup chce túto starú budovu oddať jej dávnejšiemu povolaniu, keď tu zas chce mníchov osadiť.

Chýry z biskupstva košického. Osvietený pán biskup dr. August Fischer-Colbrie cez celý čas svätópôstny v kostole mnišiek Uršuliniek každú stredu v nemeckej reči drží kázne o cirkve, viere, mravoch, o rodine, štáte, o časnom blahobyte, o umeniach a o umelectve. V Kaplnke biskupskej rezidencie osvietený pán biskup 28. februára za kňaza vysvätil Antona Bárdos. Alexander Oppitz titulárny kanonik farár z Nagymihályu 5. marca prednášku držal v katolíckom autonómnom kruhu. Električnú premávku 28. februára

odovzdali obchodu, z ktorej príležitosti Ludvik Konrády kanonik, mestský farár slávnostne požehnal električné vozne. — *Jánok*: Anton Bárdos novovysvätený kňaz 1. marca slúžil tu prvú sv. omšu. Rukovodičom mu bol miestny farár radca biskupskej sv. stolice Michal Laczkó a slávnostnú kázeň držal Bartolomej Szokolszky radca biskupskej sv. stolice a farár zo Sepsu. Novovysvätený kňaz za kaplána poslaný je do obce Tarczal. — *Szilvásfalu*: Eduard Szedlár, tunajší farár na vnútrajšie vystrojenie svojho kostola obetoval 1000 korún.

Z biskupstva spišského. Ignác Szláby, oravskonofovský farár na odpočinku, posilnený sv. sviatosťami vo Fileku v novohradskej stolici 9. februára zomrel v 82. roku života a v 56. roku svojho kňazstva. — Ako kapláni prelození sú: Ignác Panyák z Dolnej Lipnice do Hornej Zubrice, Martin Martinkó z Hornej Zubrice do Hruština a Jozef Vráb z Hruština do Dolnej Lipnice.

Chýry zo Šáriša. *Prešov*: Osvietený pán biskup grécko-katolícky dr. Štefan *Novák* v sídelnom chráme biskupskom každý piatok drží pôstne kázne v maďarskej reči. Tunajší kruh Rákócziho 1. marca zariadil sociálny večierok, z ktorej príležitosti prednášku držal dr. Ján Vujsz, profesor kráľovského gymnázia katolíckeho. — P. Vavrinec Gramantik, jezuita, minulý týždeň pre údov katolíckych tovaryšov a kresťanských socialistov s veľkým duševným úspechom držal sväté missie. Spolok tunajších kresťanských socialistov 1. marca vydržoval utvorené shromaždenie, ktoré pekňou rečou zabýjal okresný tajomník Alexander Katona a obecnstvo vyzval ku podporovaniu kresťanského socializmu a ku pridržavaniu sa Boha. — Prvý lichvaci jarmok vydržovaný bol 2. marca. Lichvy prihnali mnoho, kupcov ale bolo málo. — *Erdővágás*: Na tunajšiu uprázdnenú stanicu organistu-učiteľa osvietený pán biskup vymenoval Juliusa Karaszics. Do obce *Lófalu* za organistu-učiteľa vymenovaný je Michal Gyöngyösi a stanicu učiteľky v obci Óhuta obdržala Kolomanova Hiszti, rodená Helena Weltner.

Z rožňavského biskupstva poslali teraz katolíckemu tlačovému spolku ostatnú čiastku tlačovo-nedeľnej offery: 535 kor. 30 hal.; celá sbierka obnášala 1135 korún 30 halierov.

Chýry zo Spiša. V Novej Vsi v máji a v júni vydržovať sa má ženský gazdovský naukobeh. — Podhradský katolícky spevokol 22. februára sriadil zo spevu a veselohry pozostávajúce, veľmi vydarené ochotnícke predstavenie. — V Kézmarku mestský výbor ustálil, že od 8. večer do 7. hodiny rano všetky obchody majú byť zavreté, len v sobotu budú otvorené v lete večer do poldesiatej a v zime do deviatej. — Vo Falštine v Magure 26. februára po dlhej nemoci barón Karol Jungenfeld statkár a bývalý ablegát Iubovenského okresu zomrel v 58. roku života svojho. — Na jakubjanskej pošte poštová vydavateľka Ludmila Schramkó behom polroka údajne zpreneverila 4000

korún. Nešťastnú slečnu a jej milenca zatkli. Ponevác jedno za druhým už troch poštárov pre zpreneverenie museli tu pozbaviť úradu, dírkecia zotrela jakubjanskú poštu a pripojila ju k starolubovenskej pošte. — V Malej Slovinke 22. februára zomrel gr.-kat. učiteľ Ireneur Zapotocky v 32. roku života svojho. — V Smokovciach do minulého týždňa bolo 630 a v Tátraszép-laku 294 hostí.

Na čo sa obracajú katolícke kňazské majetky? Biskupský sbor na podporu katolíckej tlače obetoval časopisné účastiny v hodnote 8000 korún a Jozef Karl farár obce Ujszentanna na tenže cieľ 100 korún. — Veľkováradský veľpraepošt dr. Koloman Belopotoczky vojenský biskup na odpočinku, na dom pre veľkováradske katolícke spoiky obetoval asi štvrt milióna korún.

Od Javoriny. Ohľadom predaju tatranského majetku kniežata Hohenlohe uhorský minister orby 26. februára vyslovil sa nasledovne: «Dnes bol u mňa Kégl, správca javorinského majetku a sdelil mi, že kniežata Hohenlohe koncom marca alebo začiatkom apríla osobne príde do Budapešte, aby so mnou pojednával o predaji tatranského majetku. Kým toto osobné pojednanie nebolo, nemám čo povedať verejnosti.

Vysťahovanie zo stolice prešporskej. Dľa zprávy podžupana prešporskej stolice Eugena Petőcza v stolici behom januára vydali 63 cestovných passov, z ktorých 53 bolo vystavené do Ameriky.

Nešťastie. Pri Kézmarku 16. februára večer z Kézmarku do Podolinca jachajúci železničný vlak teplického gazdu Jána Kulika, keď cufnuť chcel kone, odhodil s tak veľkou silou, že si obe nohy zlomil a aj mozgy sa mu otriasly. Už moc nešťastia udalo sa na tom mieste a železničné kruhy či z hrišnej lahostajnosti či z lakomstva ešte vždy nepostavia tam rampu. Potrebný by tam bol aj železničný strážnik.

Tá pálenka. V Illašovciach (spiš. st.) v ostatné fašiangy mládenci mali tanečnú zábavu, pri ktorej, dľa obyčaje, mnoho sa pilo tej čertovice. 19-ročný syn gazdu Jakuba Frankoviča v opilom stave zaspal, načo ho jeden mládenec obliol vedrom vody. Frankovič dostal srdcové krče a o krátky čas zomrel. Nešťastná pálenka zapríčinila už mnoho nešťastia!

Hospodár len vtedy môže mať veľkú radosť, keď zožatú hojnú úrodu vymlátif môže motorovou mlatiačkou, pochádzajúcou z motorovej dielne Ludvika Kállaiho. Presná adresa: *Ludvíha Kállaiho motorová dielňa, Budapest, VI., Gyár-utca číslo 28.*

Bratia Katolíci! Čítajte a predplácajte len v čisto katolíckom duchu písané noviny. Takéto noviny sú «Kresťan». «Kresťan» už cez XXI. dvadsaťjeden rokov bráni našu cirkev, zastáva našu svätú vieru a zmužile bojuje za všetky oprávnené záujmy Slovákov. Presvedčeny kresťan číta a predpláca len «Kresťana».

HOSPODÁRSTVO.

Očkovanie.

Poznám také vidieky, kde gazdovia, ktorí sa s ovocným zahradníctvom len málo zaoberajú, mimo štepenia do rozkalu, iný spôsob šľachtenia stromov ani nepoznajú. Tento spôsob veľmi dobre zodpovie, keď chceme zaštepif voláky hrubší, silnejší podník alebo niektorý ovocný strom, poľazne jeho jednotlivé konáre chceme preštepif na inakšie, ale už pri štepení tenkých, slabších podníčkov je lepšie takmenované spojovanie, štepenie za kôru a očkovanie a najdokonalejším štepením je vôbec očkovanie, ktoré pri každom druhu ovocia môžeme upotrebiť a ktoré je pri kôstnatých ovocných stromoch zahradníkmi najvtac upotrebovaný spôsob šľachtenia stromov. Ale sa s prospechom dá upotrebiť aj pri zrnkatých ovocných stromoch, teda pri jabloniach a hruškách. Očkovanie pri kôstnatých ovocných stromkoch sa má konať koncom júla a začiatkom augusta a pri zrnkatých koncom augusta a začiatkom septembra. Očkovanie sa síce ešte v tom roku prijme, ale len na budúcu jar vyžene.

Očkovanie sa takto deje:

Na šľachetnom strome si vyhladnime jeden výhonok, na ktorom sú dobre vyvinuté očká. Z toho výhonka posrezávame všetky listy a len ich stonky necháme na vrúbliku. Keď potom chceme očkovať, jedno dobre vyvinuté očko s ostrým nožíkom zo všetkých bokov trochu aj s kôrou srezeme. Teraz na kôre podpnika, ktorý ale musí mať hladkú kôru na severnej alebo západnej strane tiež ostrým nožíkom vyrežeme jedno tlačené T. Potom kôru opakom nožika alebo kosteným hladkým dlátkom od dreva na pravo i na ľavo odtiskneme, oslobodíme a do takto sa utvorenej špárky vopcháme odrezané očko. Na toto ranu obviažeme, ale tak, aby očko ostalo slobodné a s očkovaním boli by sme hotoví. Asi o týždeň, alebo o desať dní pozreeme svoje štiepky. Z ktorého očka na ňom nachodiaca sa stonka listu, keď sa jej dotkneme, ľahko odpadne, tam sa nám očkovanie prijalo a pri týchto obvázok o 2—3 týždne môžeme sňať. V chladnejších krajoch obvázok treba nechať na rane pnička ale ho máme trochu na slabšie popustiť.

Na budúcu jar pník asi na 10 centimetrov nad prijatým očkovaním odrežeme, všetky divé očká nechom z neho sobereme tak, aby ostalo len to očko, ktoré sme ta my vložili a aby len toto vyhnalo. Keď výhonok z tohoto očka asi na 15 centimetrov narastie, vtedy ten slabý šľachetný mládnik priviažeme ku vrchnej čiastke pnika, ktorú sme vyše očka boli nechali na ňom, aby štiepok rovno rástol. V júli potom, keď mládnik zdrevnatel, zbytočnú čiastku podpnika odrežeme a jestli zo šľachetného výhonka chceme mať volačo vyšší strom, tak ho necháme aby rástol ďalej a tým cieľom necháme mu na konci neho sa nachodiaci hlavný puk (očko), bočné výhonky mládnika ale si na päť centi-

metrov zkrátíme a na budúci rok aj tie odstránime. Kde potom chceme, aby sa nám koruna utvorila, tam mimo hlavného (rovného) výhonku a hneď pod ním necháme 3—4 bočné výhonky, z ktorých sa utvorí koruna budúceho stromu.

Piešťany.

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Vysokoctený pán Redaktor! Prosím o uverejnenie tohoto dopisu v našom milom Krestane.

Počul som, že nitrianski mungovia naľakali sa toho shromaždenia, ktoré Katolícka ľudová Jednota nedávno u nás vydržovala. Kraus fôispán, že sa až tak triasol od zlosti a od strachu, keď mu referovali, že ako pekne sa naše shromaždenie vydarilo. Počul som, že fôispán dohovárал slúžnovcom, že neboli vtedy v Piešťanoch a že neprekazili demonstráciu ľudákov proti Tiszovi a jeho vláde. Počul som, že aj náš krajinský poslanec dostal hnačku, keď sa dozvedel že na našom shromaždení rečnili: pán Brestyenzsky, pán Bartos a pán Szmrecsányi, poslancovia kresťanskej ľudovej strany. Nuž aj sa môžu ľakať tí nitrianski mungovia, bo my ich nechceme. Nám sú oni protivní, najmä náš poslanec Fodor, ktorý nehoden je poslanectva. Prečo sa to driape za poslanectvom taký chlapák, ktorý nič nerobí za okres a ktorý ešte ani to nevychodí u ministra, aby v ľudových školách popri štátnej reči vyučovali našu milú slovenčinu. Napomíname pána Fodora, aby si inde hľadal okres. My budeme hlasovať len na kresťanského ľudáka. K tomu vyzývam všetkých katolíckych voličov okresu piešťanskeho. Na munga nech žiadon poctivý Slováč nehlasuje. Vytisnime mungovských kandidátov zo všetkých nitrianskych okresov. Von s nimi! Nech žijú kresťanskí ľudáci!

S kresťanským pozdravom

Remeselník.

Zo Žiliny.

Pochválen Pán Ježiš Kristus. Ctený pán Redaktor! Ráďte prosím uverejniť týchto pár riadkov v našom milom Krestane.

Ráďte dovoliť, abych na tomto mieste moje vrúene vďaka vyslovil nášmu mungovskému ablegátovi: Karolovi Henc, za tú jeho neunávenú prácu, že na sneme usilovne čučí, ako keby ho ani na svete nebolo. No, jestli každý mungovský poslanec toľko robí za svoj okres a tak sa nadrapuje, ako náš Karolko Henc, tak veru zaslúžia mungovia, aby ich snemová ztráž na vonok vyhodila. Takých poslancov nepotrebujú okresy. Náš Karolko nevypovedal sa nám, či i on obdržal z tých Lukáčovských solných a pinkových peňazí. Neprišiel do okresu pochváliť sa svojim voličom, že ako on smeľe odhlasoval nové vojeaské farehy. Ani o tom nám neúčtoval, čo a ako mieni o našich právach. Myslí slovenčina ho najmenej omýna, bo veď po slovensky nezná. A predsa bol vyvolený vo slovenskom

okrese. Ako sa to mohlo stať? Hej, tie lukáčovské peniaze!

Neni to haňa, keď si Slováci takých ľudí volia za poslancov, ktorí ich reč neznajú a ktorí za ich práva zhola nič nerybia? To čo Tisza sľubuje Slovákom, je nový klam. Tak chce zaslepiť Slovákov, aby aj na budúce volili si Hencovcov, Levajcov, Pongrácov, Erdélyovcov. No, nesmie to tak byť! My Henca nechceme. Židia možno zaň budú, ale my slovenskí katolíci budeme proti. Nechceme munga! Dolu s Hencom a s celoá trenčianskou mungovčinou! Katolíka Slováka chceme mať za krajinského poslanca! *Volič.*

Kéžmarok (Spis).

Pochválen Pán Ježiš Kristus! Ctený pán Redaktor! Ráďte prosím uverejniť tento dopis v našom milom «Krestane».

V Kéžmarku minulého roku narodilo sa 202 detí a síce 88 chlapcov a 144 dievčat, z tých bolo 10 mrtvých, rim.-katolíckych bolo 130, gr.-katolíckych 6, evanjelických 38 a židovských 28. Zomrelo 188 osôb. 55 mužského a 66 ženského pohlavia: r.-katolíkov 91, evanjelikov 32, židov 7, gr.-katolíkov 2 a jeden kalvín. V prvom roku života zomrelo 27, vo veku medzi 70 a 80 rokom 19, šesť malo vyše 80 rokov, najstarší mal 88 rokov. Sobášov bolo 42: katolíckych 18, evanjelických 7 a židovských 7, miešaných manželstvi bolo 11.

Mešťan.

Svatozemského komissariátu púť do svätej zeme r. 1914. Odchod 27. júna. Návrat 31. júla. Smer cesty: loďou po dunaji dolu po Černovodu—Constanza—Carihrad—Smyrna—Beyruth—Caifa—Carmel—Nazarret—Tabor—Tiberias, (do konca po lodi) Kafarnaum—Caifa (v Galilei sdržovanie sa cez 4 dni) Jaffa—Jeruzalem. Betlehem—Svätý Ján—Betánia—Jericho—Mrtvé More—Jordan—Jeruzalem (v Judeji sdržovanie sa cez 8 dni) Jaffa—Beyrut—Portsaid—Kairo—Alexandria (v Kaire sdržovanie sa cez tri dni) Brindisi—Triest—Budapest. Toto je jediná úradná bezpečná a v svätej zemi oľubená púť. Cena púte: I. trieda 900 kor., II. trieda 700 kor., III. trieda 350 korún s celým zaopatrením z Budapešte a z piatky do Budapešte. Prihlásiť sa možno: Budapest, II., Margit-körut 23.

Odkazy redakcie.

F. K. K. Čo pre nedostatok miesta vystalo, príde v nasledujúcom čísle. — Š. O. C. Prečo u vás neorganizujete kresťanskú ľudovú stranu? Už by bolo na čase precitnúť z dlhého spánku.

Každý najmenej jedného člena zadováž Katolíckej ľudovej Jednote!

Obchodná týždenná zpráva.

V Budapešti, 11. marca.

Úradne značené ceny za 100 kilogrammov.

Pšenica tiská, nová	kor.	24.70—25.30
» stolnobelohradská,	«	24.35—24.95
» peštianska,	«	24.15—25.00
« banátska,	«	24.15—25.20
Raž prvotriedna	kor.	18.35—18.85
« druhotriedna	«	18.15—18.25
Jačmeň prvotriedny	«	14.15—14.70
Ovos prvotriedny	«	15.70—16.90
« druhotriedny	«	14.00—14.50
Otruby drobné	«	8.70—8.90
« hrubé	«	9.10—9.20
Kukurica	«	13.60—13.80

Múka pšeničná:

č.	0	1	2	3	4	5	6
K.	19.90	19.60	19.20	18.50	18.00	17.50	17.50
č.		7	7½	8			
K.		16.40	15.60	7.80			

Za 50 kilogrammov i s vrecem.

Strova:

Hrach lúpaný	kor.	29.00—56.00
Hrach nelúpaný, čistý	«	30.00—32.00

Rasca (kmín)	kor.	78.00—81.00
Fazula strakavá	«	18.00—20.00
Fazula veľká biela	«	23.50—24.50
Sošovica čistá	«	40.00—76.00
Mak	«	72.00—75.00
Proso	«	—
Konopné semä	«	26.00—26.5
Zemiaky (hornouhorské) biele	«	4.20—4.30

Sodronyszövet-fonal-kerítésgyár

HÁZAI CSAPTMÁNY

TELEFON 371

Arregyzerk díjmentes

Budapest

M. S. László utca 62-64

Stadler Mihály

Pélszerü a szükségletet mindigart bözölni!

Reumatické bolesti

chýtro a istotne prestanú, keď boľavé čiastky tela dobre potreme od desaťročia zvláštne známym domácim liekom ktorý sa menuje:

KRIEGNEROV REPARATOR

Cena jednej fľašky 1 koruna, veľkej fľašky 2 koruny v lekárňach.
Výlčuný dorábateľ

KRIEGNEROVÁ LEKÁREŇ

Budapest, Kalvin-plac. Rozposielanie poštou každodenne.

Čistá, pôvodná umno-penová fajka



2142. číslo so zárukou, s pokrykou z čínskeho striebra veľmi jemný dórob. Cena 3.— korún.

Veľký vyber fajiek!

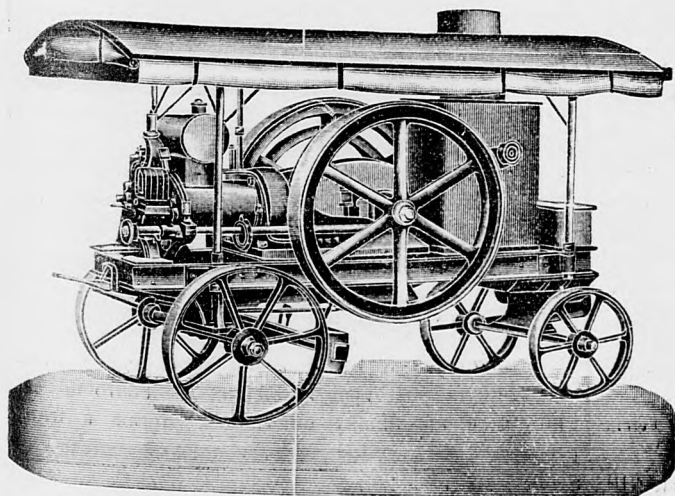
Každého druhu objednanie a dopisovanie z uhorska odoslať treba len na nižšie udanú adresu: 8

Hanns Konrád

budapeštianska vývozná osada

Budapest, 280.

Rákóczi-ut 8. N. K., I. posch. Hlavný cenník s 5000 vybor



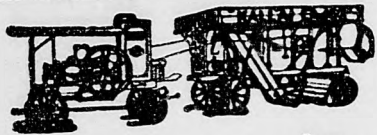
Stroje pre hospodárstvo

parné, benzínové, motory, pluhy, sejačky, mláčačky, fukáry atď. dodá vam najlepšie a najdokonalejšie za miernu cenu, našská kresťanská firma:

F. Haša

továreň strojov hospodárskych k. sp.

Trnava (Nagyszombat)



Známo je vôbec

že len

Ludvika Kállai-ho

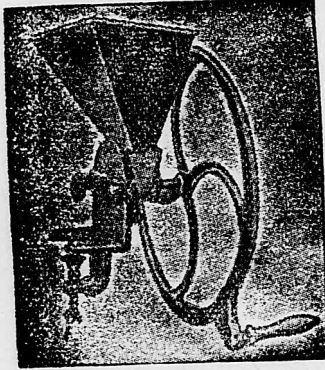
motorfabrika

Budapest, VI., Gyár-utca 28.

pri úplnej záruke lífruje najchýrnejšie motor mlátiace stroje. Po celej krajine pochvalne známym najlepším a najjednoduchším, pôvodným Ludvika Kállai motorov prosíme žiadať obrázkový cenník.

Upozornenie! Ludvika Kállai-ho vychýrenú motorovú fabriku netreba zameniť s druhými firmami pod menom Kállai.

Prv než vyliahnu sa vám kurence, húsky, kačičky



objednajte si skrze mňa privilegovaný mlynok na kukuricu; týmto mlynkom somlet možno pomerne ku vývinu drúbeže najfajnejšie a hárs akej veľkosti krúpy. Lahko s nim zaobchodiť. Cez hodinu somele asi 25 kg. Na raz smestia sa doň 4 litre kukurice. Dochovávaťeľom drúbeže je to nevyhnutne potrebný hospodársky stroj. I. čísla i s krútidlom váži 14 kg.

Gena 2-korún

II. čísla s 19 kg. s galutou osou 30 korún so zaslaním. K objednaníu s poštovou dobiereku u

HANNS KONRAD

budapeštianskej osady,

Budapest, 280. Rákóczi-ut 8. N. K. na I. poschodi

Pri objednaníu vopred zaslať treba 10 K. pradžiatok. Kto odvoláva sa na tieto noviny, na žiadosť dostane zdarma s 5000 vyobrazením opatrený cenník.



Z čistej ocele nožnice k rezaniu viniča.

S úplnou zárukou s privilegovanou zátvorou, celé nožnice z ocele. Hladká zákrut s dobrou strunou 23 1/2 cm. veľkosti. Číslo 3026 cena 2— kor. Číslo 3077 s ocelovým rez m a rúčkou zo železa 1—20 kor. Pri objednaníu 5 kusov zaobalenie zdarma. Pri objednaníu 10 kusov zásielka a zaobalenie zdarma. Číslo 3142 francúzske nožnice k strihaniu koní 5-75 kor. K objednaníu s poštovou dobiereku vo vyzovnej osade

HANNS KONRÁDA

Budapest, Rákóczi-ut 8. N. K. I. posch.

Hlavný cenník s 5000 vyobrazeniami.

Lacné česke perie!



5 kilo nové tmavé driapané 9.80 K, lepšie 12 korún. Biele mäkké, jak páper 18 K, 24 K. Biele ako snáh mäkké jak páper, drapané 80, 86, 42 K. — **Metove posteje.** A červeného cinovatu 1 dobre naplnená perin a/ebol zpodná perina 130 cm. dlhá 116 cm. široká K 10.—, 12.—, 15.—, 18.—, 2 metre dlhá, 140 cm., široká K 18.—, 15.—, 18.—, 21.—. Poduška 80 cm. dlhá 58 cm. široká K 8.—, 8.50, 4.—, 90 cm. dlhá, 70 cm. široká K 4.50, a 5.50. Krom toho shotovujeme vo veľkosti dla vole. Trojdielová srstennú matrac na jednu postel K 27.— lepšej jakovosti K 38. Zasielky vyše 10 korún franko s poštovou dobiereku. Výmena a navrátenie dovoluje sa pri náhrade porta. **Benedikt Sachsej, Lobes 134. pri Pilsen (Čechy).**

Umelecký ústav kostolného zariadenia.

Vlastné dóroby! **Karol Prin-ner**, majiteľ knieža-primaciálnych dvor. zasielajúci obvodov: Brix a Anders, Zambach a Müller Budapest IV., Váci-u. 61. Viedeň IX., Maximilianplatz 3. Umelecký ústav kostolného zariadenia: Omšové rúcha, pluviale, baldachny, úpné ornáty, kostolná bielezen aby, kamže, atď. Strieborný tovar kostolného náradia v jednoduchom a v najskvostnejšom vyhotovení, svietniky, kalichy, ciboria, pastorále, kríže, kadidlá. Kostolné a spoločkové zastavy, čipky a vyšivania umeleckého vystrojenia.

Najlepší český prameň k objednaníu.

Lacné perie na postel



1 kg. sivé dobré drápané 2 K, lepšie 2 koruny 40 hal.; príma pebiele 2 koruny 80 halierov; biele 4 K, biele páperové 5 K 10 h.; 1 kg veľmi fajne, ako snáh biele, drápané 6 K 40 h., 8 K.; 1 kg. paperie, sivé 6 K, 7 K; biele fajnové 10 K; naj-fajnejšie paperie z prs 12 K. Pri oblednaní 5 kg. franko.

Hotové posteje

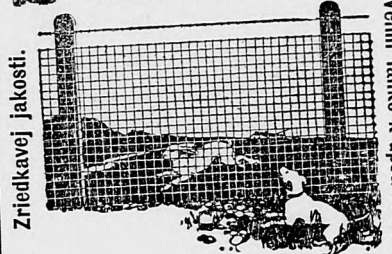
z hustej tkny červeného, modrého, bieleho alebo žltého nankingu, 1 perina. 130 cm. dlhá 120 cm široká s dvomi podhlavkami, každý 80 cm. dlhý, 80 cm široký naplnený novým, sivým, veľmi trvácim mäkkým perím 16 K; polpaperie 20 K; paperie 24 K; jednotlivé periny 10 K, 12 K, 14 K, 16 K; podhlavky 8 K, 8 K 50 h., 4 K. Periny 200 cm. dlhé 140 cm. široké 18 K, 14.70 K, 17.80 K, 21 K. podhlavky 90 cm. dlhé 70 cm. široké 4.50 K, 5.20 K, 5.70 K. Spodné periny z pevného vráškovaného grádlu 180 cm. dlhé, 116 cm. široké 12.80, 14.80 K. Vývez s poštovou dobiereku od 12 K poštú franc. Výmena alebo návrat dovolené. Za nezopovedné návrat peňazi obšírný cenník zdarma a franko.

S. Benisch v Deschenitz 8. 826., (Čechy.)

Sklad, IV. Ferenc József-rakpart 21.

PODIVNE LACNÉ PLOTY!

Domáce dóroby!



Chráme sa nepatrných napodobenín!

Zriedkavej jakosti.

Velmi lahko k upotrebeníu.

Chráme sa nepatrných napodobenín!

Nepočetné listy uznania dokazujú patentovaného

Hungária-pletiva z drótu

nedostížiteľnú zvláštnosť.

Dórob z cinkovaného drótu. — Zaharvit' netreba. Cena štvorcovho metra od 32 hal. vyšej.

K objednaníu u vylučného dorabáteľa:

Alexander Haidekker

Dielňa pletiva a plotov z drótu

Budapest, VIII., Üllői-ut 48/60. sz.

Výhodná, správna a rýchla výsluha. Obrázkový cenník franko zdarma.

Singerove šijacie stroje!



Celkom nová malá Singerka za K 60.—, dobre opravená pre domácnosť a pre remeslo od K 24 vyše! Bicie, gramofony, platne lavných cenách. Na sklade má

Jozef Habán Budapest, VII., Almássy-tér 14.

Obrázkový cenník pošlem na žiadosť zdarma.

„TOKIO“

KYNOŽENIE OTLAKOV

so zázračným úspechom dávka 60 halierov. Dorába **Anton Tömöry, Cegléd.** K dostaníu v každej lepšej lekárni. Istotné vyliečenie.

Friedrich Karol Hagenauer

kostolnych obrazov maliar na skle.

Budapest, VIII., Gólya-u. 44. sz.

Stará spoahlivá katolícka firma! — Ohotne poslúži s cennými rozvrhmi!

Pri hroznej drahoty zvláštnou potravnou potravných článkov **SYR** hodnotou a lacnotou, v každej domácnosti tvori nevyhnutne potrebný potravný článok prvotriednej dielne liptovského ovčieho syra.

FILIP PEVNÝ

v Liptovskom Svätom Mikuláši odporúča

I. dessertnú byndzu — po K 7-50
I. výživnú a jemnú byndzu „ K 5-50
II. „ pikantnú „ K 5—

V jednotlivých 5 kg. diežkach rozposielanie franko ku všetkým poštovým staniciam. — Podrobné cenníky a reklam-tabulky na žiadosť zdarma a franko